

**Turizmde Global Etik İlkelerin Uygulanma Düzeyleri:
İskenderun Teknik Üniversitesi Örneği**

Dr. Öğr. Üyesi Fatih ÖZDEMİR²¹

Gülfer ÖZER²²

ÖZET

Kültürel, ekonomik ve sosyal alanlarda yaşanan değişimler ile teknolojinin hızlı ve sürekli gelişimi ülkeler arasındaki ekonomik sınırları ortadan kaldırmıştır. Bu durumun bir sonucu olarak; üretim faktörleri, turizm, eğitim, teknoloji, toplum ve daha birçok alan sınır ötesi bir özellik kazanmıştır. Bununla birlikte, bireyler arası etkileşimin gün geçtikçe arttığı dünyada, insan gibi yaşamanın zorunluluğu olan ve bulunduğumuz çağda oldukça önemsenen etik kavramı hayatımıza daha çok girmektedir. Dünya Turizm Örgütü, turizmin topluma ve çevreye olumsuz etkilerini azaltarak, dünya turizminin sorumlu ve sürdürülebilir gelişimini bir dizi ilkeye bağlamak amacı ile, 1 Ekim 1999 tarihinde, 10 bölüm 48 madde şeklinde hazırlanmış Turizmde Global Etik İlkeler Bildirgesi'ni kabul etmiştir. Bu araştırmanın amacı; İskenderun Teknik Üniversitesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği ile Seyahat İşletmeciliği bölümlerinde lisans düzeyinde eğitim alan öğrencilerin bakış açısı ile, turizm sektöründe global etik ilkelerinin ne derece uygulandığını algılamalarını ortaya koymaktır. Ayrıca geleceğin turizm yöneticileri olan öğrenciler için, turizmde global etik ilkelerin daha bilinir hale gelmesini sağlamaktır. Araştırma amacı doğrultusunda, verilerin elde edilmesinde yüz yüze anket yöntemi kullanılmış olup, örnekleme yöntemi olarak kolayda örnekleme yöntemi tercih

²¹ İskenderun Teknik Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Bölümü Öğretim Üyesi.

Adres: İskenderun Teknik Üniversitesi Merkez Kampüs, 31200, İskenderun, Hatay, Türkiye

Tel: (0326) 613 56 00, **Faks:** (0326) 641 65 16

E-posta: fatih.ozdemir@iste.edu.tr

²² İskenderun Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı.

Adres: İskenderun Teknik Üniversitesi Merkez Kampüs, 31200, İskenderun, Hatay, Türkiye

Tel: (0326) 613 56 00, **Faks:** (0326) 641 65 16

E-posta: gulferozer.sbe17@iste.edu.tr

edilmiştir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre; öğrencilerin %58,6'sı turizmde global etik ilkelerini daha önce hiç duymamıştır. Öğrencilerin, turizm sektöründe en iyi şekilde uygulandığını düşündükleri ilke; “Turizm hareketinde özgürlük” ilkesidir. “Turizm sektöründe çalışanların ve girişimcilerin Hakları” ilkesiyle yaş değişkeni arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. “Ülke ve toplumların refahını arttıran bir faaliyet olarak turizm” ve “Turizm sektöründe çalışanların ve girişimcilerin hakları” ilkeleriyle turizmde global etik ilkeleri daha önceden duyup duymama değişkeni arasında anlamlı farklılıklar olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etik, Turizmde Global Etik İlkeler, Turizm Sektörü.

**Level of Implementation of Global Ethical Principles in Tourism: A Sample of
Iskenderun Technical University)**

Abstract

The changes in cultural, economic and social spheres and the rapid and continuous development of technology have eliminated the economic boundaries between countries. As a result of this situation, production factors tourism education technology society and many other areas have acquired a cross-border feature. In addition, the concept of ethics, which has the necessity of living like a human in the world where interactions between individuals is increasing day by day and which is quite important in our age, enters more in our lives. The World Tourism Organization adopted the Global Code of Ethics in Tourism on 1 October 1999, 10 sections, to reduce the negative impact of tourism on society and the environment, and to link the responsible and sustainable development of world tourism to a set of principles. The aim of this study is to reveal the perception of the application of global ethical principles in tourism sector with the point of view of the undergraduate students in Tourism and Hotel Management and Travel Management departments in İskenderun Technical University. In addition, it is to make global ethical principles more known in tourism for students who are tourism managers of the future. In order to obtain the data, face-to-face survey method was used in order to obtain the data, and sampling method was preferred as a sampling method. According to the results of the analysis, 58.6% of the students have never heard of global ethical principles in tourism. The principle of freedom in the tourism movement is the principle that students think best in the tourism sector. It was seen that there were significant differences between the rights of employees and entrepreneurs in tourism sector and age variable. As an activity that enhances the welfare of countries and societies, it has been found that there are significant differences between the principles of the rights of employees and entrepreneurs in tourism and tourism sector and the variables of previously heard and not heard of global ethical principles in tourism.

Key words: Ethics, Global Ethical Principles in Tourism, Tourism Sector.

GİRİŞ

Kültürel, ekonomik ve sosyal alanlarda yaşanan değişimler ile teknolojinin hızlı ve sürekli gelişimi ülkeler arasındaki ekonomik sınırları ortadan kaldırarak küreselleşmeyi beraberinde getirmiştir (Eröz ve Doğdubay, 2012; Aydın vd., 2016). Bu durumun bir sonucu olarak ise; üretim faktörleri, turizm, eğitim, siyaset, teknoloji, toplum ve daha birçok alan sınır ötesi bir özellik kazanmıştır (Çeken vd., 2009). Bununla birlikte, bireyler arası etkileşimin gün geçtikçe arttığı dünyada, insan gibi yaşamının zorunluluğu olan ve bulunduğumuz çağda gittikçe önem kazanan etik kavramı hayatımıza daha çok girmektedir (Koçoğlu ve Avcı, 2018; Doğdubay ve Karan, 2015; Düz, 2017). Ahlak felsefesi anlamı da taşıyan etik sözcüğü, Yunanca’da “karakter” anlamına gelmekte olan “ethos” kelimesinden Türkçe’ye geçmiştir (Büte, 2011; Ünlüöner ve Arslan, 2012). Etik kavramını; “yarar, iyi, kötü, doğru ve yanlış gibi kavramları inceleyen, bireysel ve grupsal davranış ilişkilerinde neyin iyi, neyin kötü olduğunu belirleyen ahlaki ilkeler, değerler ve standartlar sistemi” şeklinde tanımlamak mümkündür (Olcay ve Pehlivan, 2012).

Turizm, yarattığı 3.2 trilyon doların üzerindeki gelir ile oldukça büyük endüstrilerden biri olarak kabul edilebilir (Selim ve Eryiğit, 2016). 2017 yılında Türkiye’yi ziyaret eden yabancı turist sayısı; 31. 410. 034’tür. Turizm hareketlerinin 2016 yılında ülkemize sağladığı gelir ise; 26. 283. 656 TL’dir (www.tursab.org.tr). Ekonomik açıdan bakıldığında turizmin olumlu etkilerinin yanı sıra; ilk etapta görünmeyen, doğaya ve gelecek nesillere olumsuz etkisi, çevre kirliliğine etkisi ve doğal kaynakların tükenmesi gibi olumsuz etkiler, kaynağı çevre olan turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir olması için bir tehdit oluşturmaktadır (Dolmacı ve Bulgan, 2013). Turizm faaliyetlerinin gelişmesi ile birlikte, turizm hareketlerine katılmanın lüks olmaktan çıkarak gereksinim halini alması; sektörün yapısından kaynaklı olan yoğun insan ilişkileri ve çok sayıda müşteriye hizmet sunma, beraberinde etik ile ilgili sorunları da getirmektedir (Akova ve Çalık, 2008). Dünya Turizm Örgütü, turizmin sosyo-kültürel, toplumsal, ekonomik, fiziki, çevresel vb. açıdan olumsuz etkileri azaltıp, yararlarını en üst seviyeye çıkarmak ve dünya turizminin sürdürülebilir gelişimini sağlamak amacı ile 1 Ekim 1999’da 10 bölüm ve 48 maddeden oluşan Turizmde Global Etik İlkeler Bildirgesi’ni kabul etmiştir (ethics.unwto.org). Etik ilkelerin hayata geçirilebilmesi için, ilkelerde söz edilen konuların ve bu ilkelerin genel etik anlayışı içindeki yerinin turizm alanında faaliyet gösteren tüm kişi ve kuruluşlarca bilinmesi ve benimsenmesi yarar sağlayacaktır (Akan, 2007).

Bu araştırmanın amacı; İskenderun Teknik Üniversitesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği ile Seyahat İşletmeciliği bölümlerinde lisans düzeyinde eğitim alan öğrencilerin bakış açısı ile, turizm sektöründe global etik ilkelerinin ne derece uygulandığını algulamalarını ortaya koymaktır. Ayrıca geleceğin turizm yöneticileri olacak olan öğrenciler için, turizmde global etik ilkelerin yaygınlık kazanmasını sağlamaktır. Eksik ya da yanlış uygulanan etik ilkeleri konusunda öneriler geliştirerek, turizm sektöründe etik kavramını tartışmaktadır. İskenderun Teknik Üniversitesi; lisans düzeyinde Turizm ve Otel İşletmeciliği ile Seyahat İşletmeciliği eğitimleri vermekte olup; 2017-2018 eğitim öğretim yılı itibariyle turizm bölümünde 819 aktif öğrenci, seyahat bölümünde ise 467 aktif öğrenci mevcuttur. Her yıl verilen mezun sayısı ve turizm sektöründe staj yapan öğrenci sayısı 100'ün üzerindedir. Bu bağlamda İskenderun Teknik Üniversitesi araştırmaya değer görülmektedir.

1. LİTERATÜR TARAMASI

İlk olarak, 1920'li yıllarda ABD'de bahsedilmeye başlanan etik kavramı, sonrasında Avrupa ülkelerinde ve daha sonra ise 1970'li yıllarda Japonya'da gelişme göstermeye başlamıştır (İyitoğlu, 2012). Etik; insan hareketlerini belirleyen sosyal kurallar bütünüdür (Müezzinoğlu, 2003). Etik kavramı; bireylerin belli amaçlar doğrultusunda oluşturduğu normların bütünü, değeri bilinen ve ortaklaşa oluşturulmuş ölçütler ve değerler anlamına da gelmektedir (Kuçuradi, 2003). TDK (2018) ise etik kavramı için; “Çeşitli meslek kollarında tarafların uyması ya da kaçınması gereken davranışların tümü” ve “Ahlaki, ahlak ile ilgili” tanımlamaları yapmıştır (www.tdk.org.tr). Schafer (2009) tarafından; insanların hangi davranışları gerçekleştirmeleri, hangi davranışları gerçekleştirmemeleri gerektiğini ifade eden kurallar bütünü olarak değerlendirilen etik kavramı, Webber (2007) tarafından; örgütteki bireyler, ilişkiler, faaliyetler ve çıktılar etrafında oluşan ortak algı olarak tanımlanmaktadır (Ekiztepe, 2011).

Hizmet sektörü alanında ön sıralarda yerini alan turizm sektöründe, küresel ölçekli turizm hareketleri gün geçtikçe artmaktadır. Buna bağlı olarak, konaklama işletmeleri, yiyecek içecek işletmeleri, ulaştırma işletmeleri, eğlence hizmetleri gibi işletmelerde de iş yoğunluğu artmakta ve çeşitli etik problemleriyle karşı karşıya kalılabilmektedir (İpar ve Esmer, 2018; Aydın vd., 2016). Turizm işletmelerinde, etik ilkelerine uymayan davranışlar; işletmeye olan güvenin

yitirilmesine, iletişimin zarar görmesine, işletmeye bağlılığın ortadan kalkmasına ve işletmenin imajının zedelenmesine sebep olmaktadır (Uçkun vd., 2004). Turizm sektöründe farklı çıkar sahipleri bulunmaktadır. Bu durum turizmin sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel boyutları ile birlikte pek çok karmaşık etkiye sebep olabilmektedir (Arslan, 2011). Bu bağlamda turizm sektörünün, bazı standart ve kontrollere ihtiyaç duyduğu açıktır (Demirçivi, 2013). Bunun yanı sıra; turizmin; kültürel çevre, doğal çevre, turistler ve çalışanlar ile ilişkisi turizmin gelişmesi ve ekonomik yararlar sağlaması ile bağlantılı olduğunu söylemek mümkündür. Bu unsurlara yönelik davranışlar etik değil ise turizmin sürdürülebilirliğinden ve ekonomik yararlarından söz etmek mümkün değildir (Kozak ve Aslan, 2005). Bu gelişmeler turizm araştırmacılarının, etik ile turizm kavramlarını birbiriyle ilişkilendirilmesine sebep olmuştur (Fennel, 2000; akt. Aslan ve Kozak, 2008). Dünya Turizm Örgütü, turizmin toplum ve çevre üzerinde yaratmış olduğu olumsuz etkileri azaltmak ve dünya turizminin sorumlu ve sürdürülebilir gelişimini sağlamak amacı ile, 1 Ekim 1999 yılında, 10 bölüm 48 madde şeklinde hazırlanmış olan Turizmde Global Etik İlkeler Bildirgesi'ni kabul etmiştir (<http://ethics.unwto.org>). Bildirgede bulunan maddelerde; “turizmin toplumlararası karşılıklı anlayışa katkısı”, “turizmin bireysel ve toplumsal tatmin aracı olarak turizm”, “sürdürülebilir gelişmenin unsuru olarak turizm”, “kültürel mirası kullanan ve zenginleştiren unsur olarak turizm”, “ülke ve toplumların refahını arttıran bir faaliyet olarak turizm”, “turizmin geliştirilmesinde tarafların yükümlülükleri”, “turizme katılma hakkı”, “turizm hareketinde özgürlük”, “turizm sektöründe çalışanların ve girişimcilerin hakları” ve “turizmde global etik ilkelerinin uygulanması” konuları üzerinde durulmuştur (<http://ethics.unwto.org>).

Geleceğin turizm yöneticileri olan ve Turizmde Global Etik İlkelerini bilmeyen turizm öğrencilerinin bu ilkeleri uygulaması veya değerlendirmesi mümkün olmamaktadır. Bunun yanı sıra etik ilkelerin dikkate alınmaması gibi bir büyük sorun da söz konusu olabilmektedir. Bu bağlamda turizm öğrencilerinin turizmde global etik ilkelerini öğrenmeleri oldukça önemlidir (Koçoğlu ve Avcı, 2018).

Kozak ve Aslan'ın (2008) turizm bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin, çalışma hayatında karşılaşılabilecekleri durumlara ilişkin etik değerlendirmelerini belirlemek amacı ile 420 öğrenci üzerinde anket yöntemi kullanarak yürüttükleri çalışmada; öğrencilerin, çevre ve sosyo-kültürel ilişkilerini konu alan senaryoları, pazarlama ve çalışan ilişkilerini konu alan senaryolara kıyasla daha etik değerlendirdikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Akova (2008) turizm bölümünde lisans ve ön lisans düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin çalışma hayatında karşılaştıkları etik dışı uygulamaları nasıl algıladıklarını belirleme amacı ile Sakarya Üniversitesi Sapanca Meslek Yüksekokulu Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik programı öğrencileri üzerinde anket yöntemi kullanarak yürüttüğü çalışmada; öğrencilerin turizm sektöründe yaşanan etik olmayan olayları onaylamadıklarını, müşterilerin hassas oldukları etik olmayan davranışlarda esnek davranabileceklerini tespit etmiştir.

Yirik ve Ekici'nin (2014) medikal turizmde yaşanan etik sorunlarını tespit etmek amacı ile Akdeniz Bölgesi'nde sağlık turizmi alanında faaliyette bulunan Sivil toplum örgütleri temsilcileri ile yüz yüze görüşme metodunu kullanarak yürüttükleri çalışmada; hastaların tedavi uygulamaları hakkında yeteri kadar bilgilendirilmemeleri konusunda, yerel halkın sağlık turizmi imkanlarına ulaşmalarında, ticari amaçlar uğruna gereksiz ve yanlış tedavi uygulamalarında, fiyat politikasında, inanç yönünden hassas olan hastalara karşı mahremiyet konusunda ve devletin yasal düzenlemelerinde etik sorunlar yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Doğdubay ve Karan'ın (2015) yiyecek içecek alanında faaliyette bulunan işletmelerde etik olmayan davranışlar ve etik uygulamalarının işletmeler yönünden sonuçlarını SWOT analizi ile inceledikleri çalışmada; yiyecek içecek işletmelerinin faaliyette bulunurken etik davranışları işletme açısından bir maliyet yaratsa da uzun vadede işletmenin karını yükselttiği, rekabet avantajı sağladığı bununla birlikte işletmeler sosyal sorumluluklarını yerine getirdikleri için olumlu bir imaj yarattığı sonucuna ulaşmışlardır.

İyitoğlu (2015) ön lisans turizm öğrencilerinin iş etiği algılarının ortaya konulması amacı ile otel, seyahat ve rehberlik olmak üzere 3 farklı ön lisans programında öğrenim gören 254 öğrenci üzerinde anket yöntemi kullanarak yürüttüğü çalışmada; öğrenciler, çalışanları etik dışı davranışlara yönelten sebeplerin başında yöneticileri ve müşterileri görürken; çalışanların etik dışı davranmasını önleyen etmenlerin başında ise karakter ve tecrübe olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Düz (2017) turist rehberliği mesleğinde etik ilkelerinin belirlenmesi amacı ile, 11 turist rehberi ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirerek yürüttüğü çalışmasının sonucunda; mesleki etik ilkelerinin 3 başlık altında toplandığını, bunların; mesleki sorumluluklar, rehberlerle ilişkiler ve turist ve paydaşlarla ilişkiler olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Koçoğlu ve Avcı (2018) lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizmde global etik kodların uygulanma düzeylerini algılamalarının belirlenmesi amacı ile Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesinde öğrenim gören lisans öğrencilerine anket yöntemi uygulayarak yürüttükleri çalışmanın sonucunda; en fazla uygulanan etik ilkesinin Turizm Hareketinde Özgürlük” olduğu en az uygulanan etik ilkesinin ise; “Turizm Sektöründe Çalışanların ve Girişimcilerin Hakları” olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı; İskenderun Teknik Üniversitesi’nde Turizm ve Otel İşletmeciliği ile Seyahat İşletmeciliği bölümlerinde lisans eğitimi alan öğrencilerin, global etik ilkelerinin turizm sektöründe ne düzeyde uygulandığını algılamalarını ortaya koymaktır. Ayrıca geleceğin turizm yöneticileri olacak olan öğrenciler için, turizmde global etik ilkelerin yaygınlık kazanmasını sağlamaktır. Bunun yanı sıra bu etik kuralları uygulayacak olan turizm ve seyahat eğitimi alan öğrencilerin, bu konunun önemine varmasıdır.

3. YÖNTEM

3.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İskenderun Teknik Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu’na kayıtlı aktif ve ders kaydını yapmış olan Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü öğrencileri ile Seyahat İşletmeciliği Bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. 2017-2018 eğitim öğretim yılı itibari ile iki bölüme aktif olarak devam eden ve ders kaydını yapmış olan öğrenci sayısı 707’dir. Ankete katılan öğrenci sayısı 260’dır. Ancak hatalı ve eksik doldurulan 40 anket formu çalışma dışı bırakılıp, 220 anket formu ile analizler gerçekleştirilmiştir. Anketler, her iki bölümde de gönüllülük esasına göre yapılmıştır.

3.2. Araç

Araştırma amacı doğrultusunda, verilerin elde edilmesinde yüz yüze anket yöntemi kullanılmış olup, örnekleme yöntemi olarak kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan anket formunun ön test uygulaması 50 kişi üzerinde gerçekleştirilmiş

olup, ön test uygulaması sonucunda gerekli görülen düzeltmeler yapıldıktan sonra anket formunun nihai hali elde edilmiştir. Verilerin elde edilmesinde kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise; Turizmde Global Etik İlkeleri 5’li likert ölçeği kullanılarak yöneltilmiştir (1: Kesinlikle Katılmıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum). Anket formu, Dünya Turizm Örgütü’nün 1 Ekim 1999 yılında kabul ettiği Turizmde Global Etik İlkeler Bildirgesi’ndeki 10 bölümden oluşan toplam 48 madde temel alınarak (www.ethics.unwto.org) Koçoğlu ve Avcı’nın (2018) çalışmasından geliştirilmiştir. Uygulama çalışması 2018 yılının Nisan ayı içerisinde 1 hafta boyunca devam etmiştir.

4. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizi için SPSS 22.0 (Statistical Programme for Social Sciences / Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) programı kullanılmıştır. Analizlerde parametrik testler kullanılmıştır. Verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri +1,5 ile -1,5 arasında bulunduğu için verilerin normal dağıldığı söylenebilir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Analizlerde Frekans Testi (Frequencies), Bağımsız Örneklem T Testi kullanılmıştır. Araştırmada α değeri 0,05 olarak alınmıştır.

5. BULGULAR

Tablo 1. Turizmde Global Etik İlkeleri Önermelerinin Güvenilirliği

Faktörler	Madde Sayısı	Alpha Değeri
Turizmde Global Etik İlkeleri Önermeleri	48	0,945

Alfa değeri 0 ile 1 arası değerler alır ve kabul edilebilir bir değer en az 0,7 olması arzu edilir (Coşkun vd., 2015). Bu durumda ölçeğin içsel tutarlılığa sahip olduğu ve ölçek soruları arasında mükemmel yakın bir uyum olduğu ifade edilebilir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Kişisel Özellikler	Frekans	Yüzde
Bölüm		
Turizm	151	68,6
Seyahat	69	31,4
Toplam	220	100,0
Cinsiyet		
Kadın	66	30,0
Erkek	154	70,0
Toplam	220	100,0
Yaş		
17-22	122	55,5
23 ve üzeri	98	44,5
Toplam	220	100,0
Turizmde global etik ilkelerini daha önce duydunuz mu?		
Evet	91	41,4
Hayır	129	58,6
Toplam	220	100,0

Tablo 2’de görüldüğü üzere araştırmaya katılanların %68,6’sı turizm bölümünde öğrenim görmekte, %70’i erkek, %55,5’i 17-22 yaş aralığında ve %58,6’sı turizmde global etik ilkelerini daha önce hiç duymadıkları tespit edilmiştir.

Tablo 3. Turizmde Global Etik İlkelerinin Boyutlarına İlişkin Ortalama ve Standart Sapmalar

Turizmde Global Etik İlkelerinin Boyutları	Ortalama	Standart Sapma
Turizm Hareketinde Özgürlük	3,75	,68422
Kültürel Mirası Kullanan ve Zenginleştiren Unsur Olarak Turizm	3,68	,78473
Turizmde Global Etik İlkelerinin Uygulanması	3,68	,82869
Turizmin Toplumlararası Karşılıklı Anlayışa Katkısı	3,67	,74577
Turizmin Geliştirilmesinde Tarafların Yükümlülükleri	3,65	,68515
Turizme Katılma Hakkı	3,59	,76975
Turizmin Bireysel ve Kolektif Yönleri	3,58	,67954
Turizm Sektöründe Çalışanların ve Girişimcilerin Hakları	3,56	,76114
Ülke ve Toplumların Refahını Arttıran Bir Faaliyet Olarak Turizm	3,53	,76428
Sürdürülebilir Gelişmenin Unsuru Olarak Turizm	3,29	,82658

Tablo 3’te Turizmde Global Etik İlkelerinin 10 boyutunun ortalamaları ve standart sapmaları yer almaktadır. Bu ortalamalara göre; turizm ve seyahat öğrencilerinin en fazla uygulandığını düşündükleri ilk 3 boyut sırası ile; “Turizmde Global Etik İlkelerinin Uygulanması”, “Sürdürülebilir Gelişmenin Unsuru Olarak Turizm” ve “Kültürel Mirası Kullanan ve Zenginleştiren Unsur Olarak Turizm” dir. Buna göre öğrencilerin bakış açısı ile; etik ilkelerin uygulanması için tarafların üstlerine düşenleri yaptıkları, sürdürülebilir turizm adına doğal çevrenin korunduğu, kaynak tasarrufunun sağlandığı ve ihtiyaçlar karşılanırken gelecek nesillerin dikkate alındığı söylenebilir. Buna ek olarak; turizmin, müzeler, anıtlar gibi tarihi kalıntıların korunmasına ve geliştirilmesine katkı sağladığı söylenebilir. Yine söz konusu öğrencilerin en az uygulandığını düşündükleri ilk 3 boyut ise sırası ile; “Turizmin Bireysel ve Kolektif Yönleri”, “Turizm Hareketinde Özgürlük” ve “Turizmin Geliştirilmesinde Tarafların

Yükümlülükleri” dir. Buna göre öğrencilerin bakış açısı ile; turizm faaliyetlerinin yeteri kadar kendini eğitime amaçlı gerçekleştirilmediği ve teşvikinin de yapılmadığı, turistlerin kendi para birimlerini yeterince rahat bir şekilde kullanamadıkları, turistlere uygulanan vize, sağlık ve gümrük işlemlerinin yeterince basit olmadığı, basının özellikle turizm basınının, dünyadaki turizm hareketlerini değiştirecek olaylara ilişkin doğru bilgi vermediği söylenebilir.

Tablo 4. Turizmde Global Etik İlkeleri Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

Turizmde Global Etik İlkeleri Boyutları	Yaş	Kişi Sayısı	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Bağımsız Örneklem T Testi	
					t	p
Turizm Sektöründe Çalışanların ve Girişimcilerin Hakları	17-22	122	3,66	,70986	2,065	0,04
	23 ve üzeri	98	3,45	,80846		

Araştırmaya katılanların yaş değişkenine göre, Turizmde Global Etik İlkeleri boyutlarını değerlendirmelerine ilişkin Bağımsız Örneklem T Testi sonuçları incelendiğinde anlamlı şekilde farklılaşma tespit edilmiştir. Tablo 5. incelendiğinde, “Turizm Sektöründe Çalışanların ve Girişimcilerin Hakları” boyutuna, 17-22 yaş grubunun 23 ve üzeri yaş grubuna kıyasla ülkemizde daha fazla uygulandığını düşündükleri söylenebilir.

Tablo 5. Turizmde Global Etik İlkeleri Alt Boyutlarının Turizmde Global Etik İlkelerini Daha Önce Duyup Duymama Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

Turizmde Global Etik İlkeleri Boyutları	Turizmde Global Etik İlkelerini Daha Önce Duydunuz Mu?	Kişi Sayısı	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Bağımsız Örneklem Testi	
					t	p
“Ülke ve Toplumların Refahını Arttıran Bir Faaliyet Olarak Turizm”	Evet	91	3,38	,83688	-	0,01
	Hayır	129	3,64	,69224	2,415	
“Turizm Sektöründe Çalışanların ve Girişimcilerin Hakları”	Evet	91	3,42	,79043	-	0,02
	Hayır	129	3,66	,72648	2,299	

Araştırmaya katılanların turizmde global etik ilkelerini daha önce duyup duymama değişkenine göre, Turizmde Global Etik İlkeleri boyutlarını değerlendirmelerine ilişkin Bağımsız Örneklem T Testi sonuçları incelendiğinde anlamlı şekilde farklılaşmalar tespit edilmiştir. Tablo 6. incelendiğinde, “Ülke Toplumların Refahını Arttıran Bir Faaliyet Olarak Turizm” ve “Turizm Sektöründe Çalışanların ve Girişimcilerin Hakları” boyutlarına, turizmde global etik ilkelerini daha önce hiç duymayanlar duyanlara kıyasla ülkemizde daha fazla uygulandığını düşündükleri söylenebilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Turizmde global etik ilkelerine genel olarak bakıldığında; uluslararası barışa katkı sağlaması, halkın refahını arttırmak ve toplumsal ve ekonomik kalkınmaya destek olmak için önemlidir. Aynı ilkelerin turizmin doğal ve kültürel miraslar üzerinde yarattığı olumsuz etkiyi en aza indirerek sürdürülebilir kalkınmayı ve toplum üzerindeki olumlu etkilerini en üst seviyeye çıkarmak hedeflenmiştir. Bu bağlamda turizmde global etik ilkelerine herkesin ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra; turizmde global etik ilkelerinin gerektiği gibi uygulandığı belirsizdir. Bu bağlamda yapılan bu araştırma turizm ve seyahat eğitimi alan öğrencilerin

turizmde global etik ilkelerinin ülkemizde uygulanmasını ne seviyede algıladıklarını değerlendirmek üzere yapılmıştır.

İskenderun Teknik Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılmış olan bu araştırmanın sonucunda öğrencilerin, Turizmde Global Etik İlkelerinin ülkemizde uygulandığına genel olarak katıldıkları görülmüştür. Bunun yanı sıra; öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun Turizmde Global Etik İlkelerini daha önce duymadıkları tespit edilmiştir.

Katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde; %68,6'sı turizm bölümünde öğrenim görmekte olup, %70'i erkek, %55,5'i 17-22 yaş grubunda ve %58,6'sı Turizmde Global Etik İlkelerini daha önce duymamıştır. Bu bağlamda Turizmde Global Etik İlkelerini duymayan öğrenciler için bir farkındalık yaratıldığı söylenebilir. Katılımcıların demografik özellikleri ile Turizmde Global Etik İlkeleri faktörlerine Bağımsız Örneklem T Testi uygulanmıştır. Bu analizler sonucunda; yaş ve Turizmde Global Etik İlkeleri daha önceden duyup duymama değişkenleri ile ilgili anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra; Turizmde Global Etik İlkelerinin ülkemizde yeterince uygulandığını düşünenler kadar yeterince uygulandığını düşünmeyenlerin de olduğu ortaya çıkmıştır. Turizm ve seyahat öğrencilerinin büyük çoğunluğu Turizmde Global Etik İlkelerini daha önce hiç duymamıştır. Bu bağlamda etik ilkeleri için daha fazla farkındalık yaratılması gerekmektedir. Geleceğin turizm yöneticileri olacak olan turizm ve seyahat öğrencilerinin bilmedikleri etik ilkelerine uygun davranılması beklenemez.

Bu araştırma İskenderun Teknik Üniversitesi ile yapıldığı için diğer üniversitelere genellenemez. Bu araştırmanın daha geniş katılımcı kitlesi ile farklı üniversitelerdeki turizm ve seyahat bölümü öğrencileri ile tekrar edilmesi, geleceğin turizm yöneticileri olacak olan bireylerin bu konuda daha bilinçli olmasına katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

(<http://ethics.unwto.org>) Erişim Tarihi: 10.04.2018.

(<http://www2.unwto.org/>) Erişim Tarihi: 10.04.2018.

(www.tdk.org.tr) Erişim Tarihi: 12.04.2018.

(www.tursab.org.tr) Erişim Tarihi: 06.10.2018.

Akan, P. (2007). Uygulama Açısından İş Etiği Kuralları ve Evrensel Turizm Etiği İlkeleri. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(1), 7-20.

Akova, O., Çalık, İ. (2008). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Etik Algılamaları Üzerine Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 1-13.

Arslan, E. (2011). *Otel işletmelerinde çalışanların paraya olan tutumunun mesleki etik değerler açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), (www.tez.yok.gov.tr) Erişim Tarihi: 12.04.2018, (Tez No: 290747).

Aslan, A., Kozak, M. (2008). Turizmde Gelişme ve Etik Sorunları: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. (www.researchgate.net) Erişim Tarihi: 12.04.2018.

Aydın, E., Şimşek, A., Çilesiz, E. (2016). Potansiyel İş Gücü Olarak Turizm Öğrencilerinin Etik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesine Yönelik Bir Uygulama. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 5(2), 20-42.

Büte, M. (2011). Etik İklim, Örgütsel Güven ve Bireysel Performans Arasındaki İlişki. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 25(1), 171-192.

Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*, Sakarya: Sakarya Kitapevi.

Çeken, H., Dalgın, T., Karadağ, L. (2012). Küreselleşme Ve Uluslararası Turizm Arasındaki İlişki. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(22).

Demirçivi, B., M. (2013). *Turizmde küresel etik kodları: Seyahat acentesi yönetici görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Doktora Tezi), (www.tez.yok.gov.tr) Erişim Tarihi: 12.04.2018, (Tez No: 333518).

Doğdubay, M., Karan., İ. (2015). Yiyecek İçecek İşletmelerinde Etik Uygulamaların Swot Analizi İle Değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3(4), 24-32.

Dolmacı, N., Bulgan, G. (2013). Turizm Etiği Kapsamında Çevresel Duyarlılık. *Journal of Yasar University*, 29(9), 4853-4871.

Düz, B. (2017). Turist Rehberliğinde Meslek Etiği İlkelerinin Faydacı Etik Yaklaşımı İle Belirlenmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 1639-1661.

Ekiztepe, B. (2011). *Konaklama İşletmelerinde Etik İklimi, Örgütsel Adalet ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi*. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla (Yüksek Lisans Tezi) (www.tez.yok.gov.tr) Erişim Tarihi: 12.04.2018, (Tez No: 308765).

Eröz, S., S., Doğdubay, M. (2012). Turistik Ürün Tercihinde Sosyal Medyanın Rolü ve Etik İlişkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(1), 133-157.

Fennel, D., A. (2000). Tourism and Applied Ethics. *Tourism Recreation Research*, 25(1), 59-69.

İpar, M., S., Esmer, Y. (2018). Turizm İşletmelerinde Etik Uygulamaların Önemi: Kavramsal Bir Araştırma. 14. Ulusal İşletmecilik Kongresi, 474-479.

İyitoğlu, V. (2012). Turizm Öğrencilerinin Turizm İşletmelerinde İş Etiği Algıları: Farklı Önlisans Turizm Programlarında Bir Kıyaslama. (www.researchgate.net) Erişim Tarihi: 26.04.2018.

Koçoğlu, C., M., Avcı, M. (2018). Turizmde Küresel Etik Kodların Uygulanma Düzeyleri: Turizm Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerinde Bir Araştırma. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 539-553.

Kozak, M, Aslan, A. (2005). Turizmde Gelişme ve Etik Sorunları: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Geleneksel Turizm Paneli, Nevşehir.

Kuçuradi, İ. (2003). Etik ve “Etikler”. *Türkiye Mühendislik Haberleri*, (423), 7-9.

Müezzinoğlu, A. (2003). Bilim ve Etik. *Türk İdare Dergisi*, (438).

Olçay, A., Pehlivan, N. (2012). Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Etik Dersine Olan Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Analizi. II. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi, 29-40.

Selim, S., Eryiğit, P. (2016). Türkiye ve AB 27 Ülkelerinde Turizm Gelirlerini Belirleyen Faktörler: Panel Veri Analizi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 85-94.

Shafer, W., E. (2009). Ethical Climate, Organizational-Professional Conflict and Organizational Commitment A Study of Chinese Auditors. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 22(7), 1087-1110.

Tabachnick, B., G., Fidell, L., S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson, Boston.

Uçkun, C., G., Uçkun, S., Latif, H. (2004). *Turizmde etik*, Sakarya: Sakarya Kitabevi.

Ünlüöner, K., Arslan, E. (2012). Otel İşletmelerinde Çalışanların Paraya Olan Tutumunun Mesleki Etik Değerler Açısından İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(40), 173-187.

Webber, S. (2007). Ethical Climate Typology and Questionnaire: A Discussion of Instrument Modifications. *The Journal of Academic Librarianship*, 33(5), 567-580.

Yirik, Ş., Ekici, R. (2014). Medikal Turizm Kapsamında Yaşanan Genel Etik Problemler ve Bölge Pazarında Yaratmış Olduğu Olumsuzluklar (Akdeniz Bölgesi Örneği). (www.researchgate.net) Erişim Tarihi: 26.04.2018.

HUMAN – World Journal of Human Sciences, 2020 - 1

İNSAN – Dünya İnsan Bilimleri Dergisi, 2020 – 1

ISSN: 2717-6665
